

Zutphen & Achterhoek

Zoon ziet vader na maanden weer

Zutphense kinderen, die net na de oorlog aan moesten sterken, woonden maandenlang in pleeggezinnen in Denemarken, Zweden, Engeland en Zwitserland. Hun bijna vergeten verhaal is nu eindelijk opgetekend, gepaard met unieke foto's van hun terugkeer. ► regio 5

LZ

► **Boek over Zutphense kinderen die na oorlog tijdelijk in buitenland woonden**

‘Voor het eerst arm om me heen’

▲ **Kinderen ontmoeten na maanden in Engeland hun familie weer op de Zaadmarkt in Zutphen. De foto's zijn gevonden op een fotorolletje dat nog nooit eerder was afgedrukt.** FOTO MUSEA ZUTPHEN COLLECTIE ZEYLEMAKER

In het voorjaar van 1945 was de oorlog voorbij, maar de ellende en de armoede nog lang niet. Alize Hillebrink tekende verhalen op van kinderen van toen, nu tachtigers, die vanuit Zutphen naar Denemarken, Zweden en Engeland werden gezonden. Aangesterkt en vol nieuwe belevenissen keerden ze terug. De meesten hielden er een heimwee aan over die duurt tot op de dag van vandaag.

Sander Grootendorst
Zutphen

Op haar iPad toont Alize Hillebrink (45) unieke foto's, gemaakt op het pleintje tegenover Dat Bolwerck aan de Zaadmarkt in Zutphen. „De fotograaf was Zeylemaker, conservator Christiaan te Strake van de Zutphense Musea vond een fotorolletje dat nog nooit was afgedrukt. Je ziet de aankomst van kinderen die waren uitgezonden naar pleeggezinnen in Engeland.” De locatie is niet toevallig. „Rond dit plein zaten de samenwerkende hulpverleningsorganisaties en wer-

den de kinderuitzendingen geregistreerd. In het pand daarachter had je de sociale dienst en daarachter de kerkelijke instanties.”

De foto's – ‘de emoties spatten ervan af’ – vormen de weinige tastbare bewijzen van de kinderuitzendingen, waar vrijwel niemand nog iets van weet, behalve de betrokkenen zelf. Onder wie Te Strake – zijn moeder werd als kind uitgezonden vanuit Deventer.

Wat op de foto's ook te zien is: „Geen glas in de tijdens de oorlog verwoeste ramen, maar landbouwplastic. Armoede op de gezichten. En de oorlog was toen toch al een dik jaar voorbij.”

Een vrijwilligster van de Historische Vereniging Zutphen atten-

“**Een jongetje wilde eigenlijk helemaal niet terug. Ze moesten hem de trein in duwen**

– Alize Hillebrink, auteur

deerde Hillebrink vorig jaar op het fenomeen kinderuitzendingen.

„Een interessant onderwerp in het kader van vijftienvestig jaar vrede.” Ze kwam in contact met Henk Terink, die naar Zweden ging toen hij elf was, en voerde een lang gesprek met hem. Na een oproep in de krant reageerden meer kinderen van toen. „Ze waren naar Zweden, Denemarken of Engeland geweest. Helaas heb ik niemand te pakken gekregen die uitgezonden was naar Zwitserland.”

Mooi dat Hillebrink het in het gesprek steeds over ‘de kinderen’ heeft, terwijl het inmiddels ouderen zijn. Maar hun kind-zijn is de kern van het boek. „Ze zijn me in al die gesprekken dierbaar geworden.” Net vóór de coronamaatregelen ingingen, was ze bij iedereen meerdere keren langs geweest en kon ze aan het uitwerken beginnen, waarbij ze alles bij de geïnterviewden zelf en enkele deskundige meelezers checkte en dubbelcheckte. „Belangrijk, want ik ben geen historicus.” Bovendien: hoe levendig ook, die jeugdherinneringen, ze moeten wel kloppen. „Het is

voor iedereen ook al zo lang geleden.”

Liefde

Een overeenkomst in alle verhalen: „Er zijn banden gesmeed voor het leven.” Het valt te begrijpen: „Een jongetje dat naar Zweden mag, hij vindt het geweldig, is negen maanden van huis. Krijgt voor het eerst van zijn leven een arm om zich heen. Daar was thuis in Zutphen, in een gezin van toen zestien kinderen, geen tijd voor. Leert in Zweden wat liefde is. Hij wil eigenlijk helemaal niet terug. Ze moeten hem de trein in duwen.” Dat jongetje was Henk Terink. „Ik kan nog steeds Zweeds spreken en schrijven”, zegt hij.

Hillebrink wilde de verhalen graag inbedden in de lokale en nationale geschiedenis, maar er bleek nauwelijks iets te vinden. De oorlog en de bevrijding zijn goed gedocumenteerd, wat er daarna gebeurde niet. In wezen hetzelfde probleem waar de ‘kinderen’ mee te maken kregen. „Na de bevrijding wilde iedereen de oorlog vergeten, die zwarte bladzij omslaan. En de kin-

‘Ik denk vaak in het Zweeds’

Uitspraken van Zutphenaren die als kind na de oorlog ondergebracht zijn in buitenlandse pleeggezinnen:

„Eigenlijk hadden we het na de oorlog nog slechter dan in de oorlog.” (*Henk Terink, over de armoede na de bevrijding*)

„Ik denk vaak in het Zweeds, op die manier oefen ik de taal.” (*Geertje Reidinga, belt nog geregeld met haar Zweedse pleegbroer*)

„Eerlijk gezegd ben ik de tel kwijt. Ik ga nog zo vaak terug.” (*Geertje Reidinga*)

„In Zweden had ik een gewóón gezinsleven. Dat had ik in Zutphen nooit gehad.” (*Beppie Turksma*)

„In Engeland ging ik voor het eerst van mijn leven in bad.” (*Sara Noach*)

„De foto's van mijn pleegouders heb ik altijd bij me.” (*Ap Stein*)

„De liefde voor Engeland werkt generaties door.” (*Judith Geelen, dochter van Henny Schellart*)

deruitzendingen waren nog onlosmakelijk met de oorlog verbonden. Toen de kinderen terugkeerden in hun gezinnen hier, konden ze hun ervaringen aan niemand kwijt.” Dankzij Alize Hillebrink zijn ze nu dan toch opgetekend. Voor iedereen met interesse in de Zutphense oorlogsgeschiedenis en de naweeën daarvan. En voor de betrokken zelf, voor ‘de kinderen’ (en hun familie): „Ze krijgen bij de officiële presentatie allemaal een eerste exemplaar.”

■ **Alize Hillebrink: Weemoed en verlangen. Zutphense kinderuitzendingen in 1945. Uitgeverij Hermans. 14,50 euro. Te koop vanaf 18 augustus.**